

C/2023/1190

24.11.2023

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Vragen en antwoorden over de uitvoering van de nieuwe etiketteringsvoorschriften voor wijn van de EU naar aanleiding van de wijziging van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 van de Commissie

(C/2023/1190)

Dit document bevat technische antwoorden op de vragen die de diensten van de Commissie hebben ontvangen en die met deskundigen van de lidstaten zijn besproken in verband met de toepassing van de voorschriften inzake de etikettering van wijn die zijn ingevoerd bij Verordening (EU) 2021/2117 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ (hierna ook “gewijzigde GMO-verordening” genoemd).

Dit document is bedoeld om nationale autoriteiten en ondernemingen te helpen bij de toepassing van deze EU-wetgeving. Alleen het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd om het Unierecht bindend uit te leggen.

Inhoudsopgave

Bladzijde

Algemene vragen	1
Lijst van ingrediënten	4
Voedingswaardevermelding	7
Elektronische etikettering	9

Algemene vragen

- 1) Wat is het verband tussen Verordening (EU) nr. 1308/2013 en Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾ met betrekking tot de etikettering van de lijst van ingrediënten en de voedingswaardevermelding?

In artikel 118 van de GMO-verordening inzake de toepasbaarheid van horizontale voorschriften is bepaald dat Verordening (EU) nr. 1169/2011 (hierna “voedselinformatieverordening” genoemd) van toepassing is op de etikettering en presentatie in de wijnsector, tenzij in de GMO-verordening anders is bepaald. Dit betekent dat, indien er geen specifieke voorschriften in de sectorale wijnwetgeving zijn opgenomen, de algemene etiketterings- en presentatievoorschriften van de voedselinformatieverordening van toepassing zijn. De voedselinformatieverordening bevat in artikel 1 hetzelfde voorschrift, waarin wordt bepaald dat de voedselinformatieverordening van toepassing is onverminderd de etiketteringsvoorschriften die zijn vastgesteld in specifieke bepalingen van de Unie voor bijzondere levensmiddelen.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/2117 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1308/2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten, (EU) nr. 1151/2012 inzake kwaliteitsregelingen voor landbouwproducten en levensmiddelen, (EU) nr. 251/2014 inzake de definitie, de aanduiding, de aanbestedingsvorm, de etikettering en de bescherming van geografische aanduidingen van gearomatiseerde wijnbouwproducten en (EU) nr. 228/2013 houdende specifieke maatregelen op landbouwgebied ten behoeve van de ultraperifere gebieden van de Unie (PB L 435 van 6.12.2021, blz. 262), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R2117&qid=1697719686423>

⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 671), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1308&qid=1697529611776>

⁽³⁾ Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1924/2006 en (EG) nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 87/250/EEG van de Commissie, Richtlijn 90/496/EEG van de Raad, Richtlijn 1999/10/EG van de Commissie, Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2002/67/EG en 2008/5/EG van de Commissie, en Verordening (EG) nr. 608/2004 van de Commissie (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 18), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=celex%3A32011R1169>

Met betrekking tot de voedingswaardevermelding zijn daarom de bepalingen betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten van toepassing, in het bijzonder de desbetreffende bepalingen in de artikelen 30 tot en met 35 van de voedselinformatieverordening, met uitzondering van de specifieke regel in de gewijzigde GMO-verordening die het mogelijk maakt om de voedingswaardevermelding op de verpakking of het etiket te beperken tot de energetische waarde en om de volledige voedingswaardevermelding langs elektronische weg te verstrekken.

Wat de lijst van ingrediënten betreft, zijn ook de voorschriften betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten van toepassing, met name de relevante bepalingen in de artikelen 18 en 20, artikel 21, lid 1, en artikel 22, en de bijlagen VI tot en met VIII, met uitzondering van de specifieke voorschriften die zijn vastgesteld in de gewijzigde GMO-verordening die toestaan dat de lijst van ingrediënten elektronisch wordt gepresenteerd, en in Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33⁽⁴⁾ van de Commissie, met name artikel 40 (presentatie op het etiket), artikel 41 (etikettering van allergene stoffen), artikel 48 bis (vermelding van wijningrediënten en de te gebruiken term) en bijlage I (termen voor allergene stoffen).

2) *Hoe moet de nieuwe verplichte informatie op het etiket worden gepresenteerd?*

Aangezien het gaat om verplichte aanduidingen overeenkomstig artikel 119 van de gewijzigde GMO-verordening, moeten de voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten worden gepresenteerd overeenkomstig artikel 40, lid 1, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33, d.w.z. op de recipiënt in hetzelfde gezichtsveld, als de andere verplichte aanduidingen en wel zo dat zij tegelijk kunnen worden gelezen zonder dat het nodig is de recipiënt daarvoor te draaien, aangebracht met onuitwisbare karakters en duidelijk te onderscheiden van de omringende tekst of tekeningen.

Als alle verplichte informatie op de verpakking of het daarop bevestigde etiket wordt gepresenteerd, zijn de verplichte aanduidingen die in hetzelfde gezichtsveld moeten staan dan ook de volgende: i) de benaming van de categorie van het wijnbouwproduct (eventueel met inbegrip van de vermelding “gedealcoholiseerd”/“gedeeltelijk gedealcoholiseerd”), met de in artikel 119, lid 2, van de GMO-verordening bedoelde uitzondering voor bepaalde wijnen met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding; ii) de term “beschermde oorsprongsbenaming” (BOB) of “beschermde geografische aanduiding” (BGA) en de naam ervan, voor wijnen met een BOB/BGA; iii) het daadwerkelijke alcoholvolumegehalte; iv) de aanduiding van de herkomst; v) de naam van de bottelaar of, voor bepaalde productcategorieën (4, 5, 6, 7), de naam van de producent of verkoper, voor zover van toepassing; vi) de netto-inhoud; vii) het suikergehalte in het geval van categorieën mousserende wijn (4, 5, 6, 7); viii) de voedingswaardevermelding; ix) de lijst van ingrediënten; x) de datum van minimale houdbaarheid voor gedealcoholiseerde wijnbouwproducten

Als de voedingswaardevermelding en/of de lijst van ingrediënten elektronisch worden verstrekt, moet de link (QR-code of vergelijkbaar) naar de voedingswaardevermelding en/of de lijst van ingrediënten op het etiket in hetzelfde gezichtsveld worden weergegeven als de andere verplichte aanduidingen.

Als de volledige voedingswaardevermelding elektronisch wordt verstrekt, moet de energetische waarde die op de verpakking of op het etiket moet worden vermeld, in hetzelfde gezichtsveld worden weergegeven als de andere verplichte aanduidingen.

Als de volledige lijst van ingrediënten elektronisch wordt verstrekt, moeten de stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken op de verpakking of op het etiket worden vermeld, maar niet noodzakelijk in hetzelfde gezichtsveld als andere verplichte informatie (de afwijking van artikel 40, lid 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 is van toepassing).

De in artikel 40, lid 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 bedoelde afwijking om bepaalde verplichte aanduidingen buiten hetzelfde gezichtsveld te vermelden, geldt ook voor de vermelding van de importeur, het nummer van de partij en de datum van minimale houdbaarheid (in het geval van gedealcoholiseerde wijnen).

⁽⁴⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 van de Commissie van 17 oktober 2018 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft aanvragen tot bescherming van oorsprongsbenamingen, geografische aanduidingen en traditionele aanduidingen in de wijnsector, de bezwaarprocedure, gebruiksbeperkingen, wijzigingen van productdossiers, de annulering van bescherming en de etikettering en presentatie (PB L 9 van 11.1.2019, blz. 2), https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2019/33/oj

- 3) *Op welke wijnen, en in welk handelsstadium, moet op de datum van toepassing van de nieuwe etiketteringsvoorschriften de voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten worden vermeld? Bijvoorbeeld wijn in tanks, fusten of vaten of alleen wijn in flessen?*

In het algemeen geldt dat deze nieuwe verplichte aanduidingen van toepassing moeten zijn op wijnen die in de handel worden gebracht vanaf de respectieve datum van toepassing die is vastgesteld in Verordening (EU) 2021/2117, d.w.z. 8 december 2023. Wijnen die vóór die datum zijn “geproduceerd”, mogen echter nog steeds in de handel worden gebracht volgens de etiketteringsvoorschriften die vóór 8 december 2023 van toepassing waren, totdat de voorraden zijn uitgeput.

Overeenkomstig artikel 2 van de voedselinformatieverordening wordt onder “verplichte voedselinformatie” verstaan de aanduidingen die aan de eindverbruiker moeten worden verstrekt; dit geldt ongeacht de recipiënt waarin het levensmiddel in de handel wordt gebracht. Deze bepaling geldt ook voor wijn. De verantwoordelijkheid van de exploitanten in de toeleveringsketen met betrekking tot etikettering en presentatie wordt verduidelijkt in artikel 8 van de voedselinformatieverordening, en met name in lid 7.

- 4) *Wanneer kan een wijn als “geproduceerd” worden beschouwd?*

Volgens de EU-wetgeving behelst de productie van wijn niet alleen alcoholische gisting, maar mogelijk ook de uitvoering van bepaalde oenologische procedés. In artikel 80 van de GMO-verordening wordt verwezen naar de oenologische procedés waarvan moet worden gebruikgemaakt “voor de productie en de bewaring van de in bijlage VIII, deel II, opgenomen wijnbouwproducten” en wordt verder gepreciseerd dat oenologische procedés slechts mogen worden toegepast om een goede bereiding, een goede bewaring of een goede ontwikkeling van het product te waarborgen. In artikel 1 (toepassingsgebied) en artikel 3 (toegestane oenologische procedés) van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934 ⁽⁵⁾ van de Commissie wordt hetzelfde verband gelegd met de productie en de bewaring.

In dit verband wordt een wijnbouwproduct als “geproduceerd” beschouwd wanneer het voldoet aan de kenmerken en eisen die in bijlage VII, deel II, bij de GMO-verordening voor de betrokken wijncategorie zijn vastgesteld, onder meer door de toepassing, indien relevant, van toegestane oenologische procedés op basis van de voorschriften van artikel 80 en bijlage VIII bij die verordening.

Zo wordt onder “wijn” (categorie 1) verstaan: het product dat uitsluitend wordt verkregen door gehele of gedeeltelijke alcoholische gisting van al dan niet gekneusde verse druiven of van druivenmost. Bovendien moet de wijn het vereiste alcoholvolumegehalte en zuurgehalte hebben bereikt, zoals bepaald in bijlage VII, deel II, punt 1), bij de GMO-verordening.

In het geval van “mousserende wijn” (categorie 4) die is bereid door een tweede alcoholische gisting, kan deze wijn pas als “geproduceerd” worden beschouwd nadat de tweede gisting heeft plaatsgevonden en het product zijn in bijlage VII, deel II, bij de GMO-verordening vastgestelde voorwaarden inzake alcoholgehalte en overdruk heeft bereikt. De eenvoudige bereiding van de basiswijnen of de bereiding van de cuvée vóór 8 december 2023 zou geen reden zijn voor een vrijstelling van de voedingswaarde-etikettering.

Na de productie kunnen volgens artikel 80 van de GMO-verordening andere oenologische procedés worden toegepast om een goede bewaring of een goede ontwikkeling van een wijnbouwproduct te garanderen.

- 5) *Hoe worden de etiketteringsvoorschriften gecontroleerd, met name wat betreft de term “geproduceerd”?*

De handhaving van de voorschriften betreffende de etikettering van producten in de wijnsector valt onder de bevoegdheid van de autoriteiten van de lidstaten.

Alle binnenlandse of ingevoerde wijnen die na 8 december 2023 op de EU-markt worden gebracht, moeten in beginsel voldoen aan de nieuwe etiketteringsvoorschriften. De wijnen die vóór 8 december 2023 zijn geproduceerd (voor “geproduceerd”, zie vraag 4) mogen echter nog steeds in de handel worden gebracht overeenkomstig de etiketteringsvoorschriften die vóór die datum van toepassing waren, totdat de voorraden zijn uitgeput. Wat ingevoerde wijnen betreft, worden wijnen die vóór deze datum zijn ingevoerd beschouwd als wijnen die vóór deze datum zijn geproduceerd en komen ze daarom in aanmerking voor deze vrijstelling.

⁽⁵⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934 van de Commissie van 12 maart 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de wijnbouwoppervlakten waar het alcoholgehalte mag worden verhoogd, de toegestane oenologische procedés en de beperkingen met betrekking tot de productie en de bewaring van wijnbouwproducten, het minimale alcoholpercentage voor bijproducten en de verwijdering van die producten, en de bekendmaking van OIV-dossiers (PB L 149 van 7.6.2019, blz. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/ALL/?uri=CELEX:32019R0934>

Lijst van ingrediënten

6) *In welke vorm moet de lijst van ingrediënten worden weergegeven?*

De algemene voorschriften van de voedselinformatieverordening zijn van toepassing op de vorm waarin de lijst van ingrediënten wordt gepresenteerd, aangezien er voor wijn geen specifieke voorschriften zijn vastgesteld. Deze voorschriften zijn vastgelegd in de artikelen 18 tot en met 22 van de voedselinformatieverordening (zie antwoord op vraag 1). Wat betreft de presentatie van de lijst:

- de lijst van ingrediënten wordt voorafgegaan door een titel die het woord “ingrediënten” bevat;
- deze lijst bestaat uit de opsomming van alle ingrediënten in dalende volgorde van gewicht waarin zij bij de bereiding van het levensmiddel zijn gebruikt. Ingrediënten die voor minder dan 2 % in het eindproduct aanwezig zijn, mogen in een andere volgorde na de andere ingrediënten worden vermeld;
- ingrediënten moeten worden aangeduid met hun specifieke naam, met de uitzonderingen die zijn opgenomen in de voedselinformatieverordening en in Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 (bv. “druiven” verwijst naar de grondstof).

7) *Welke namen moeten worden gegeven aan de additieven en technische hulpstoffen die bij de productie van wijn worden gebruikt? Moeten de additieven samen met hun technologische functie worden gepresenteerd?*

Overeenkomstig bijlage VII, deel C, bij de voedselinformatieverordening moeten additieven in de lijst van ingrediënten worden aangeduid met de naam van hun functionele categorie, gevolgd door hun specifieke benaming of, in voorkomend geval, het E-nummer. In de bepalingen over de etikettering van wijn zijn in dit opzicht geen verdere presentatievoorschriften vastgelegd.

In bijlage I, deel A, tabel 2, bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934 staan alle additieven en technische hulpstoffen die bij de productie van wijn mogen worden gebruikt, gegroepeerd in de relevante functionele categorieën (zuurteregelaars, conserveermiddelen/antioxidanten, stabilisatoren enz.) en worden de termen vermeld die moeten worden gebruikt om de functionele categorieën te benoemen en de stoffen die moeten worden vermeld in de lijst van ingrediënten, die moeten worden gepresenteerd met gebruikmaking van de gespecificeerde namen (kolom 1) of, als alternatief, de E-nummers van de additieven (kolom 2).

Artikel 48 bis, lid 5, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 voorziet in de optie om additieven van de categorieën “zuurteregelaars” en “stabilisatoren” die min of meer overeenkomen of onderling uitwisselbaar zijn aan te geven met de vermelding “bevat ... en/of”, gevolgd door ten hoogste drie additieven waarvan ten minste één in het eindproduct aanwezig is.

8) *Moeten alleen allergene additieven en technische hulpstoffen worden vermeld in de lijst van ingrediënten?*

Levensmiddelenadditieven worden beschouwd als een ingrediënt overeenkomstig de algemene definitie van “ingrediënt” in artikel 2, lid 2, punt f), van de voedselinformatieverordening, en daarom zijn alle additieven die worden gebruikt bij de productie van wijn integraal onderdeel van de lijst van ingrediënten. Overeenkomstig artikel 20, punt b), van de voedselinformatieverordening mogen levensmiddelenadditieven en enzymen die worden gebruikt als technische hulpstoffen uit de lijst van ingrediënten worden weggelaten. In artikel 9, lid 1, punt c), van dezelfde verordening is echter bepaald dat elke stof of technische hulpstof welke allergieën of intoleranties veroorzaakt, en die bij de vervaardiging van het product wordt gebruikt en nog in het eindproduct aanwezig is, zelfs in een gewijzigde vorm, verplicht moeten worden vermeld.

Alle additieven en technische hulpstoffen die zijn toegestaan bij de wijnproductie in de EU zijn vermeld in bijlage I, deel A, tabel 2, bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934.

Samengevat moet de lijst van ingrediënten alle additieven en technische hulpstoffen bevatten die allergieën of intoleranties veroorzaken en die gebruikt zijn bij de productie van de geëtiketteerde wijn en nog aanwezig zijn in het eindproduct.

9) *Hoe moeten allergene stoffen op het etiket worden vermeld?*

Alle stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken die aanwezig zijn in het eindproduct, zelfs in gewijzigde vorm, moeten op het etiket worden vermeld. Ze kunnen op twee manieren op het etiket worden gepresenteerd:

- a) als de lijst van ingrediënten op het etiket wordt vermeld, moeten alle stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken als ingrediënten in de lijst van ingrediënten worden vermeld. De naam van de stof of het product moet worden benadrukt door middel van een typografie die ervoor zorgt dat deze naam duidelijk te onderscheiden is van de rest van de lijst van ingrediënten, bijvoorbeeld door middel van het lettertype, de stijl of de achtergrondkleur, in overeenstemming met artikel 21, lid 1, van de voedselinformatieverordening;
- b) als de lijst van ingrediënten elektronisch wordt gepresenteerd, moeten alle stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken op de verpakking of het daarop bevestigde etiket worden vermeld. De presentatie ervan moet worden voorafgegaan door het woord “bevat”, gevolgd door de naam van de overeenkomstige stof(fen) of het (de) weergegeven product(en) overeenkomstig artikel 41, artikel 48 bis, lid 4, en bijlage I bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33. In dat geval moet voor de volledige lijst van ingrediënten die elektronisch wordt gepresenteerd, worden voldaan aan dezelfde voorschriften als beschreven onder a).

10) *Als er op het etiket een lijst van ingrediënten met allergene stoffen wordt vermeld, kan de informatie over allergenen dan worden herhaald in de vorm “bevat...” of door een pictogram te gebruiken?*

De informatie over stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken, mag niet worden herhaald, onverminderd de bestaande bepalingen van de Unie die van toepassing zijn op specifieke levensmiddelen ⁽⁹⁾. In de voedselinformatieverordening is expliciet vastgelegd dat informatie over stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken in de lijst van ingrediënten moet worden vermeld. Als er geen lijst van ingrediënten is, moet de vermelding van dergelijke stoffen bestaan uit het woord “bevat” gevolgd door de naam van de stof of het product.

Voor wijn is het gebruik van een pictogram, als facultatieve aanduiding bij de verplichte aanduidingen waarnaar wordt verwezen, de enige mogelijke herhaling, overeenkomstig artikel 41, lid 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33.

11) *Wat zijn de voorschriften voor het vermelden op het etiket van de stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken?*

In artikel 41 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 is bepaald welke aanduidingen voor sulfieten, eieren en van eieren afgeleide stoffen en melk en van melk afgeleide stoffen moeten worden gebruikt bij de etikettering van bepaalde stoffen of producten die allergieën of intoleranties veroorzaken, als bedoeld in artikel 21 van de voedselinformatieverordening. Deze aanduidingen zijn opgenomen in bijlage I, deel A, bij dezelfde verordening.

Omwille van de consistentie en rekening houdend met het feit dat de consument ermee vertrouwd is, moeten deze aanduidingen ook worden gebruikt in de lijst van ingrediënten.

In artikel 48 bis, lid 4, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 wordt verwezen naar de andere stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken dan die welke in artikel 41 worden genoemd, aangezien bepaalde bekende allergene stoffen niet onder artikel 41 vallen. In deze zeer beperkte gevallen moeten de stoffen die allergieën of intoleranties veroorzaken worden vermeld volgens hun specifieke naam, zoals vermeld in bijlage I, deel A, tabel 2, kolom 1, bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934 (bv. “tarwe-eiwit”).

12) *Moeten de stoffen die worden gebruikt voor verrijking worden vermeld in de lijst van ingrediënten?*

Ja, de stoffen die worden gebruikt voor verrijking, worden beschouwd als ingrediënten in de zin van artikel 2, lid 2, punt f), van de voedselinformatieverordening voor zover ze tijdens de vervaardiging worden toegevoegd en nog in het eindproduct aanwezig zijn, zelfs in een veranderde vorm, en moeten dus in de lijst van ingrediënten worden vermeld.

⁽⁹⁾ Mededeling van de Commissie van 13 juli 2017 inzake de verstrekking van informatie over stoffen of producten die allergieën of intoleranties veroorzaken zoals bedoeld in bijlage II bij Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten (PB C 428 van 13.12.2017, blz. 1), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1213\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1213(01))

13) *Hoe moet suiker voor verrijking in de lijst van ingrediënten worden vermeld?*

Toegestane verrijgingsprocedures en -stoffen worden beschreven in bijlage VIII, deel I, bij de GMO-verordening. Overeenkomstig de voorschriften die zijn vastgesteld in artikel 48 bis, lid 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 voor de lijst van ingrediënten voor wijnbouwproducten, mag de aanduiding “geconcentreerde druivenmost” worden gebruikt in plaats van de vermelding van de geconcentreerde druivenmost en/of de gerectificeerde geconcentreerde druivenmost, of mogen de geconcentreerde druivenmost en gerectificeerde geconcentreerde druivenmost worden gegroepeerd en in de lijst van ingrediënten alleen als “geconcentreerde druivenmost” worden vermeld. Sacharose, de andere stof die voor verrijking is toegestaan, moet apart worden vermeld. Op grond van bijlage VII, deel B, van de voedselinformatieverordening mogen “alle categorieën sacharose” worden aangeduid met de naam “suiker”, hoewel die aanduiding niet verplicht is.

14) *Moeten gisten worden vermeld als ingrediënt?*

Gisten die worden gebruikt voor de productie van wijn hoeven niet als ingrediënten te worden vermeld. Overeenkomstig bijlage I, deel A, tabel 2, bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934 worden ze gebruikt als technische hulpstoffen. Overeenkomstig artikel 20, punt b), ii), van de voedselinformatieverordening mogen additieven die worden gebruikt als technische hulpstoffen uit de lijst van ingrediënten worden weggelaten. Andere bestanddelen of delen van de gist die met een specifieke functie in de wijnproductie worden gebruikt, worden ook als technische hulpstoffen beschouwd en vallen daarom onder dezelfde vrijstelling. De enige gistverbinding die in de lijst van ingrediënten moet worden vermeld, is mannoproteïne uit gist, aangezien deze wordt gebruikt als additief zoals vermeld in bijlage I, deel A, tabel 2, bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/934.

15) *Als alle mogelijke alternatieven in de groep zuurteregelaars en stabilisatoren op het etiket worden vermeld, is er dan een specifieke volgorde waarin ze moeten worden vermeld?*

Nee. De enige vereisten met betrekking tot de volgorde van het vermelden van de ingrediënten zijn beschreven in artikel 18, lid 1, in samenhang met bijlage VII, deel A, van de voedselinformatieverordening. Bovendien hoeven alle ingrediënten die voor minder dan 2 % in het eindproduct aanwezig zijn, niet in een specifieke volgorde te worden vermeld overeenkomstig punt 6 van bijlage VII, deel A, bij de voedselinformatieverordening.

16) *Moeten de termen “Gebotteld onder beschermende atmosfeer” of “Botteling kan onder beschermende atmosfeer plaatsvinden” worden gevolgd door een aanduiding van het gebruikte verpakkingsgas of, in plaats daarvan, moeten de mogelijke alternatieven voor verpakkingsgassen worden vermeld?*

In artikel 48 bis, lid 6, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 staat duidelijk: “De vermelding van additieven die in de lijst van ingrediënten onder de categorie “verpakkingsgassen” vallen, **mag worden vervangen** door de specifieke aanduiding “Gebotteld onder beschermende atmosfeer” of “Botteling kan onder beschermende atmosfeer plaatsvinden”. Als een van deze specifieke aanduidingen wordt gebruikt, hoeven de gebruikte specifieke gassen niet apart te worden vermeld, noch in de lijst van ingrediënten, noch in aanvulling op de specifieke aanduiding. De verwijzing naar verpakkingsgassen met de bovenstaande specifieke aanduidingen moet bij gebruik in hetzelfde gezichtsveld worden aangebracht als de lijst van ingrediënten.

Als de verpakkingsgassen in de lijst van ingrediënten worden vermeld (d.w.z. als de specifieke aanduiding niet wordt gebruikt), moeten ze volgens dezelfde voorschriften worden vermeld als andere additieven (d.w.z. functionele categorie, gevolgd door de naam of, indien van toepassing, het E-nummer).

17) *Als er alternatieven voor verpakkingsgassen worden gebruikt, moeten de verpakkingsgassen dan in een bepaalde volgorde worden vermeld?*

Op grond van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 is het niet toegestaan om alternatieve verpakkingsgassen in de lijst op te nemen. Het specifieke verpakkingsgas dat wordt gebruikt, moet in de lijst van ingrediënten worden vermeld met de specifieke naam of moet worden vervangen door een van de volgende vermeldingen: “Gebotteld onder beschermende atmosfeer” of “Botteling kan onder beschermende atmosfeer plaatsvinden”.

18) *Hoe moet het hoofdingrediënt van een wijn op het etiket worden vermeld? Volgens de definitie wordt wijn gemaakt van hele of gekneusde druiven of druivenmost. Druivenmost is een natuurlijk tussenproduct dat rechtstreeks van druiven wordt gemaakt. Dus in welke situaties moet druivenmost als ingrediënt en in welke situaties moeten druiven als ingrediënt worden vermeld?*

Zoals volgt uit artikel 48 bis, lid 1, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33, kan de vermelding van de grondstoffen die “het hoofdingrediënt” van wijn vormen, gebeuren door precies te vermelden of er gebruik is gemaakt van druiven, gekneusde druiven en/of druivenmost, of door ze allemaal te vervangen door de enkele term “druiven”. De bepaling biedt een mogelijke vereenvoudiging voor exploitanten, die ze op vrijwillige basis kunnen toepassen.

Voedingswaardevermelding

- 19) *In welke vorm moet de voedingswaardevermelding worden gepresenteerd? Moet deze in tabelvorm worden weergegeven of zijn er andere vormen mogelijk?*

De presentatie van de voedingswaardevermelding is geregeld in artikel 34 van de voedselinformatieverordening.

Indien er voldoende ruimte is, moet de voedingswaardevermelding worden gepresenteerd in tabelvorm met de cijfers onder elkaar. Indien er onvoldoende ruimte is om de informatie in tabelvorm weer te geven, kunnen de gegevens achter elkaar worden geplaatst. Wanneer de voedingswaardevermelding op elektronische wijze wordt verstrekt, moet de voedingswaardevermelding altijd in tabelvorm worden gepresenteerd met de cijfers onder elkaar, aangezien de ruimtebeperkingen niet van toepassing zijn.

De volgorde van presentatie van de verschillende elementen van de voedingswaardevermelding is vastgelegd in bijlage XV bij de voedselinformatieverordening. Voor de verplichte elementen is deze volgorde: energie, vetten (waarvan verzadigde vetzuren,...); koolhydraten (waarvan suikers,...); eiwitten, zout. Of, in tabelvorm:

energie
vetten
waarvan
— verzadigde vetzuren,
koolhydraten
waarvan
— suikers
eiwitten
zout

Er zijn ook specifieke voorschriften voor de volgorde van andere elementen die krachtens artikel 30, lid 2, van de voedselinformatieverordening aan de voedingswaardevermelding kunnen worden toegevoegd (bv. polyolen), maar die zijn niet verplicht.

Als de inhoud van de voedingswaardevermelding op de verpakking of het etiket beperkt is tot de energetische waarde, d.w.z. in gevallen waarin de volledige voedingswaardevermelding elektronisch wordt verstrekt, staat het nieuwe lid 4 van artikel 119 van de gewijzigde GMO-verordening expliciet toe om de energetische waarde uit te drukken door het symbool "E" te gebruiken, gevolgd door de waarde.

- 20) *De voedselinformatieverordening voorziet — naast de energetische waarde — in de vermelding van de hoeveelheden vetten, verzadigde vetten, koolhydraten, suikers, eiwitten en zout. Als een wijn geen gehalte van een nutriënt bevat (bv. voor vet of verzadigd vet), moet het gehalte dan worden weergegeven met "0" of is het eenvoudigweg niet nodig om vet op het etiket te vermelden?*

In artikel 34, lid 5, van de voedselinformatieverordening is bepaald dat indien de energetische waarde of hoeveelheid (van een) nutriënt(en) in een product verwaarloosbaar is, de informatie over deze elementen kan worden vervangen door een vermelding zoals "Bevat verwaarloosbare hoeveelheden ..." in de onmiddellijke nabijheid van de voedingswaardevermelding.

Anders moeten alle verplichte elementen worden vermeld in de volgorde die is bepaald in artikel 34 van de voedselinformatieverordening, ook als hun gehalte een nulwaarde vertegenwoordigt.

- 21) *Is er naast vetten, verzadigde vetten, koolhydraten, suikers, eiwitten en zout nog een ander bestanddeel dat in de voedingswaardevermelding moet worden opgenomen?*

Overeenkomstig artikel 30, lid 1, van de voedselinformatieverordening moeten in de verplichte voedingswaardevermelding de energetische waarde en de hoeveelheden vetten, verzadigde vetten, koolhydraten, suikers, eiwitten en zout worden vermeld. Overeenkomstig artikel 30, lid 2, van dezelfde verordening mag in voorkomend geval de verplichte inhoud worden aangevuld met een indicatie voor hoeveelheden van een of meer van de volgende nutriënten: enkelvoudig onverzadigde vetzuren; meervoudig onverzadigde vetzuren; polyolen; zetmeel; vezels; alle vitamines en mineralen, vermeld in bijlage XIII, deel A, punt 1, en aanwezig in significante hoeveelheden, als omschreven in bijlage XIII, deel A, punt 2, van dezelfde verordening.

- 22) *Hoe worden de waarden van de verschillende voedingselementen vastgesteld? Is het nodig om voor elke wijn en elke oogst een analyse te maken of mogen de waarden ook worden berekend (bv. voor calorieën via het alcoholpercentage en de restsuikers)?*

Wat betreft de etikettering van de waarden van de voedingswaardevermelding, zijn de desbetreffende artikelen van de voedselinformatieverordening van toepassing.

Met name zijn, overeenkomstig artikel 31 (berekening), de waarden in de voedingswaardevermelding gemiddelde waarden, gebaseerd op: a) de analyse van het levensmiddel door de fabrikant; b) de bekende of effectieve gemiddelde waarde van de verwerkte ingrediënten; of c) een berekening aan de hand van algemeen vaststaande en aanvaarde gegevens.

De energetische waarde moet worden berekend met behulp van de omrekeningsfactoren in bijlage XIV bij de voedselinformatieverordening en moet worden aangegeven in kilojoules (kJ) en kilocalorieën (kcal), waarbij in de eerste plaats de kilojoules en in de tweede plaats de kilocalorieën worden vermeld, zoals bepaald in bijlage XV bij die verordening.

De energetische waarden en hoeveelheden nutriënten moeten worden uitgedrukt per 100 g of 100 ml (artikel 32, lid 2, van de voedselinformatieverordening).

- 23) *Gezien de aard van de wijnproductie kunnen individuele partijen van elkaar verschillen. Wat is de tolerantiegrens voor het verschil tussen de informatie op het etiket en de werkelijke energetische waarden en hoeveelheden nutriënten in de wijn?*

De toleranties voor de voedingswaardevermelding van wijn zijn dezelfde als bepaald in de voedselinformatieverordening, waarin wordt aangegeven dat de energetische waarde en de hoeveelheid nutriënten op het etiket moeten worden vermeld als de “gemiddelde waarde”, die wordt gedefinieerd als de waarde waardoor de hoeveelheid van een nutriënt in een bepaald levensmiddel het best wordt weergegeven en waarin tevens rekening is gehouden met seizoensschommelingen, consumptiepatronen en andere factoren waardoor de reële waarde kan variëren (zie punt 13 van bijlage I bij de voedselinformatieverordening).

De diensten van de Commissie hebben richtsnoeren ⁽⁷⁾ uitgegeven voor de bevoegde autoriteiten van de lidstaten met betrekking tot het vaststellen van toleranties voor voedingswaarden die op een etiket worden vermeld. De diensten van de Commissie hebben ook een overzichtstabel ⁽⁸⁾ uitgegeven met een weergave van de verschillende tolerantiewaarden die in de richtsnoeren zijn vermeld.

In de richtsnoeren wordt aangegeven dat exploitanten van levensmiddelenbedrijven te goeder trouw moeten handelen om een hoge mate van nauwkeurigheid van de voedingswaardevermelding te garanderen. In het bijzonder moeten de opgegeven waarden een benadering zijn van de gemiddelde waarden over meerdere partijen en mogen ze niet worden vastgesteld aan beide uiteinden van een gedefinieerd tolerantiebereik.

Voor de vermelding van het alcoholgehalte zijn echter de voorschriften voor tolerantie van artikel 44 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33 van toepassing.

- 24) *Wat zijn de toegestane toleranties tussen de waarden die op het etiket worden vermeld en het werkelijke gehalte in de wijn, in het geval dat de vermelde waarden kunnen veranderen in de loop van de jaren dat de wijn wordt bewaard?*

Overeenkomstig artikel 31, lid 3, van de voedselinformatieverordening moeten de energetische waarde en de hoeveelheden nutriënten als bedoeld in artikel 30, leden 1 tot en met 5, overeenkomen met die van het levensmiddel zoals het wordt verkocht, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de in de vorige vraag bedoelde toleranties.

- 25) *Welke afmetingen moeten de schrifttekens hebben?*

De in artikel 119 van de GMO-verordening bedoelde algemene voorschriften inzake de presentatie van verplichte aanduidingen voor wijnbouwproducten zijn vastgesteld in artikel 40 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33. Overeenkomstig artikel 40, lid 3, moeten de afmetingen van de schrifttekens van deze verplichte aanduidingen, met inbegrip van de voor de voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten gebruikte schrifttekens, gelijk zijn aan of groter dan 1,2 mm, ongeacht het formaat van de gebruikte tekens.

⁽⁷⁾ https://food.ec.europa.eu/system/files/2016-10/labelling_nutrition-vitamins_minerals-guidance_tolerances_1212_en.pdf

⁽⁸⁾ https://food.ec.europa.eu/system/files/2016-10/labelling_nutrition-vitamins_minerals-guidance_tolerances_summary_table_012013_en.pdf

Elektronische etikettering

- 26) *Wordt een specifiek systeem of specifieke software verplicht gesteld voor het elektronisch verstrekken van informatie? Mag op de verpakking de volledige voedingsinformatie langs elektronische weg worden vermeld met de minder gebruikelijke tweedimensionale streepjescode?*

In de gewijzigde GMO-verordening wordt niet nader bepaald langs welke elektronische weg de voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten via een andere informatiebron dan het etiket moeten worden verstrekt, noch welke specifieke elektronische vormen van toegang tot deze informatie moeten worden gebruikt. De enige voorwaarde in de gewijzigde GMO-verordening met betrekking tot de werking van de elektronische middelen is dat er met het te gebruiken systeem geen gebruikersgegevens mogen worden verzameld of getraceerd. De Commissie heeft geen overeenkomstige bevoegdheid om verdere voorschriften voor elektronische etikettering of specifieke elektronische middelen te definiëren.

Het verstrekken van informatie kan in beginsel worden gedaan via alle elektronische middelen, elektronische etiketten of e-etiketten die toegankelijk zijn voor het publiek door middel van een willekeurige streepjescode (QR, 2D anders dan QR, 1D of een chip) waarmee een link wordt geboden naar online informatie, die kan worden opgehaald met behulp van universele toegangstools (d.w.z. een smartphone).

De weergave van de link naar de elektronische informatie op de verpakking of op het etiket moet in overeenstemming zijn met de vereisten van de artikelen 12 en 13 van de voedselinformatieverordening voor de presentatie van verplichte vermeldingen. Deze moet namelijk rechtstreeks op de verpakking of op een etiket op een duidelijk zichtbare plaats en in duidelijk leesbare en, zo nodig, onuitwisbare letters worden aangebracht. Andere aanduidingen, afbeeldingen of ander materiaal mogen de verplichte informatie in geen geval verbergen, minder zichtbaar maken, aan de aandacht onttrekken of onderbreken^(*).

Bovendien moet de informatie gemakkelijk, direct en voor iedereen toegankelijk zijn, op een manier die vergelijkbaar is met de presentatie van de gegevens op de verpakking of het daarop bevestigde etiket. Het aanbieden van zeer gespecialiseerde of ongebruikelijke middelen voor toegang tot informatie voldoet niet aan de doelstellingen van elektronische etikettering en lijkt ongeschikt als ondersteunend hulpmiddel voor het verstrekken van informatie aan consumenten.

- 27) *Mogen de volledige voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten elektronisch beschikbaar worden gemaakt door middel van een QR-code op het wijnetiket, die een link biedt naar een elektronisch etiket met de volledige voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten?*

In de gewijzigde GMO-verordening is bepaald dat zowel de voedingswaardevermelding als de lijst van ingrediënten mag worden verstrekt "met de op de verpakking of op een daarop bevestigd etiket vermelde elektronische middelen". Een QR-code is een van de methoden om consumenten via het etiket of de verpakking toegang te bieden tot de bovengenoemde elektronische informatie.

- 28) *Mag een QR-code worden toegevoegd als een extra "sticker" naast het oorspronkelijke flessenetiket, of moet hij deel uitmaken van het oorspronkelijke etiket van de producent?*

In afdeling 2.2. van de mededeling van de Commissie betreffende vragen en antwoorden over de toepassing van de voedselinformatieverordening^(*) is het volgende bepaald: "Etiketten mogen niet gemakkelijk verwijderbaar zijn, zodat de beschikbaarheid of de toegankelijkheid van de verplichte voedselinformatie voor de consument niet in gevaar wordt gebracht".

Bovendien betekent het langs elektronische weg verstrekken van de gedetailleerde informatie met betrekking tot de lijst van ingrediënten en de voedingswaardevermelding niet dat de desbetreffende informatie is vrijgesteld van de verplichting om in overeenstemming met de EU-wetgeving te worden gepresenteerd, ongeacht of de QR-code al dan niet een sticker is. Er moet met name voor worden gezorgd dat, overeenkomstig artikel 40, lid 1, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/33, de (in artikel 119 van gewijzigde GMO-verordening bedoelde) verplichte aanduidingen met betrekking tot de lijst van ingrediënten en de voedingswaardevermelding op de recipiënt in hetzelfde gezichtsveld staan, en wel zo dat zij tegelijk kunnen worden gelezen zonder dat het nodig is de recipiënt daarvoor te draaien, met onuitwisbare karakters zijn aangebracht en duidelijk kunnen worden onderscheiden van de omringende tekst of tekeningen.

^(*) Mededeling van de Commissie betreffende vragen en antwoorden over de toepassing van Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten (PB C 196 van 8.6.2018, blz. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A52018XC0608%2801%29>

- 29) *Gelden er ontwerpspecificaties voor de voedingswaardevermelding en de elektronische weergave ervan, of kan het ontwerp worden aangepast?*

De voorschriften voor de presentatie van de voedingswaardevermelding zijn vastgelegd in artikel 34 van de voedselinformatieverordening, zoals ook beschreven in de bovenstaande afdeling, met name in vraag 19 (zie ook afdeling 3 van de mededeling van de Commissie betreffende vragen en antwoorden over de toepassing van de voedselinformatieverordening⁸). Deze voorschriften zijn van toepassing op de voedingswaardevermelding, of deze nu op het fysieke etiket of langs elektronische weg wordt gepresenteerd.

- 30) *Mag het “elektronische etiket” met de volledige voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten via een QR-code of een soortgelijke code op de homepage van de website van de producent worden geplaatst?*

Nee. In artikel 119, lid 5, van de gewijzigde GMO-verordening is bepaald dat de informatie over de volledige voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten niet samen met andere informatie voor verkoop- of afzetdoeleinden mag worden weergegeven en dat er geen gebruikersgegevens mogen worden verzameld of getraceerd. De diensten van de Commissie zijn van mening dat de presentatie van deze verplichte informatie als onderdeel van de website van de producent niet lijkt te voldoen aan de voorwaarden van artikel 119, lid 5, aangezien van de website van een wijnproducent doorgaans wordt verwacht dat deze commerciële informatie bevat die relevant is voor marketing en/of verkoop. Bovendien kunnen websites normaal gesproken informatie over de gebruikers traceren.

Het elektronische middel of platform waarop de informatie wordt geplaatst, moet dezelfde garanties bieden als de garanties die gelden wanneer de informatie op de verpakking of het daarop bevestigde etiket wordt weergegeven, in termen van leesbaarheid, stabiliteit, betrouwbaarheid, duurzaamheid en nauwkeurigheid van de informatie tijdens de hele levensduur van het product. Het garanderen van deze kenmerken lijkt twijfelachtig als de informatie op de website van een producent wordt geplaatst die op elk moment gemakkelijk kan worden gewijzigd, zelfs wanneer het product al op de markt is.

- 31) *Kunnen fabrikanten andere QR-codes op etiketten vermelden dan de codes die “elektronische middelen” zijn waarop marketinginformatie wordt weergegeven?*

Het verstrekken van vrijwillige aanvullende informatie op het etiket, zoals een aanvullende QR-code, wordt geregeld door artikel 118 van de GMO-verordening, waarin staat dat bij de etikettering van wijnbouwproducten geen andere aanduidingen mogen worden gebruikt, tenzij deze aanduidingen voldoen aan de vereisten van de voedselinformatieverordening.

In artikel 36, lid 2, van de voedselinformatieverordening is bepaald dat de vrijwillig verstrekte voedselinformatie niet misleidend mag zijn voor de consument, en in voorkomend geval gebaseerd moet zijn op relevante wetenschappelijke gegevens. In artikel 37 van de voedselinformatieverordening is bepaald dat dergelijke informatie niet ten koste mag gaan van de ruimte die voor verplichte voedselinformatie beschikbaar is.

Het gebruik van aanvullende QR-codes mag niet misleidend of verwarrend zijn voor consumenten en mag geen ruimte in beslag nemen ten opzichte van de ruimte die beschikbaar is voor verplichte aanduidingen, waaronder de codes die langs elektronische weg toegang geven tot verplichte informatie.

- 32) *Is het mogelijk om één enkele QR-code te gebruiken, die de rol van EAN vervult en tevens verplichte gegevens bevat, zoals de lijst van ingrediënten en voedingswaarden?*

De belangrijkste overweging met betrekking tot de presentatie van informatie moet niet zijn of deze al dan niet verplicht is, maar voor wie die informatie bestemd is en wat het doel van de informatie.

In het geval van verplichte informatie op het etiket die langs elektronische weg wordt verstrekt (lijst van ingrediënten en voedingswaardevermelding), is het doelpubliek de consument, die onmiddellijk toegang moet kunnen krijgen tot informatie die nauwkeurig en niet misleidend voor hem is. De EAN-informatie is niet bedoeld voor de consument, maar om exploitanten (fabrikanten, verkopers, leveranciers) te helpen de koopwaar te identificeren en marketingactiviteiten te vergemakkelijken en te controleren.

Het gebruik van één enkele QR-code is niet uitgesloten als deze bij het scannen een duidelijk onderscheid maakt tussen de informatie voor de consument en die voor de commerciële exploitanten. Met andere woorden, er moet worden voorkomen dat de consument bij het scannen van de enkele code wordt blootgesteld aan informatie die voor hem niet relevant is.

- 33) *Voldoet een websiteadres op het etiket, waar de consument de relevante informatie kan vinden, aan deze vereiste?*

Een eenvoudig websiteadres dat op het etiket is afgedrukt, kan niet geacht worden te voldoen aan de etiketteringsverplichtingen met betrekking tot het elektronisch verstrekken van verplichte aanduidingen. De relevante informatie moet per definitie rechtstreeks toegankelijk zijn via een machineleesbare code die daartoe direct toegang biedt. Een apparaat voor universele toegang, zoals een smartphone, moet de code op het etiket kunnen lezen of scannen en de gebruiker onmiddellijk naar de relevante informatie leiden.

- 34) *Mogen de etiketten van verschillende wijnen van dezelfde producent aanvullende informatie bevatten, via elektronische weg, op dezelfde website, of moet elk type wijn een aparte websitelink hebben?*

Verplichte informatie (lijst van ingrediënten, voedingswaardevermelding) van verschillende wijnen die elektronisch wordt verstrekt, mag op dezelfde site worden gepresenteerd, maar de link van elk specifiek etiket moet ondubbelzinnig leiden naar de weergave van specifieke informatie voor één of meer partijen van één referentiewijnproduct, op een duidelijk gedifferentieerde manier die consumenten eenvoudig toegang biedt tot de juiste informatie, waarbij elke mogelijkheid tot misleiding wordt vermeden, op precies dezelfde manier als een individueel papieren etiket doet om één specifiek voedingsproduct te identificeren.

- 35) *Met betrekking tot het “verzamelen van gegevens” willen we graag weten of met de toestemming van de betrokkene het verzamelen van gegevens legitiem kan zijn.*

In de gewijzigde GMO-verordening is bepaald dat de informatie over de volledige voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten niet samen met andere informatie voor verkoop- of afzetdoeleinden mag worden weergegeven en dat er geen gebruikersgegevens mogen worden verzameld of getraceerd. Er zijn geen uitzonderingen op deze regel, en daarom is het niet mogelijk om de toestemming van gebruikers te vragen of hun gegevens al dan niet getraceerd mogen worden. Bovendien moet de toegang tot verplichte informatie voor de consument of gebruiker direct zijn en zonder tussenstappen, zoals het invullen van formulieren of beantwoorden van vragen, of het passeren van tussenliggende sites. De diensten van de Commissie gaan ervan uit dat de gebruiker na het lezen of scannen van de code onmiddellijk en rechtstreeks naar de verplichte etiketteringsinformatie wordt geleid.

- 36) *Hoe interpreteert de Europese Commissie het begrip “voor afzetdoeleinden”? In hoeverre kan de vermelding van een claim op het elektronische etiket (bv. over duurzaamheid, de herkomst van het product, of certificering enz.) beschouwd worden als optionele informatie die rechtmatig in het etiket kan worden opgenomen? En wanneer kan deze claim in plaats daarvan als “marketing” worden beschouwd?*

In artikel 119, lid 5, punt b), van de gewijzigde GMO-verordening wordt verwezen naar “informatie voor verkoop- of afzetdoeleinden”. Dit moet worden geïnterpreteerd als het presenteren van de verplichte informatie in een neutrale omgeving die ervoor zorgt dat de aandacht van de lezer niet wordt gericht op het stimuleren van de aankoop van het product, hetzij direct (bv. via websitelinks, promotie, aanduiding van verkooppunten enz.) of indirect (bv. via ontwerpen die visuele of sonische aantrekkingskracht toevoegen, zinnen of uitspraken die de consument kunnen aanspreken, commercieel taalgebruik of andere commerciële strategieën die tot doel hebben het koopgedrag en de beslissing van de consument te beïnvloeden).

Het verstrekken van andere vrijwillige aanvullende informatie op het etiket (waaronder e-etiketten) wordt geregeld door artikel 118 van de GMO-verordening, waarin staat dat bij de etikettering van wijnbouwproducten geen andere aanduidingen mogen worden gebruikt, tenzij deze voldoen aan de vereisten van de voedselinformatieverordening. Met name is in artikel 36, lid 2, van de voedselinformatieverordening bepaald dat de vrijwillig verstrekte voedselinformatie niet misleidend mag zijn voor de consument, als bedoeld in artikel 7 van die verordening, en in voorkomend geval gebaseerd moet zijn op relevante wetenschappelijke gegevens. Bovendien is in artikel 37 van de voedselinformatieverordening bepaald dat dergelijke informatie niet ten koste mag gaan van de ruimte die voor verplichte voedselinformatie beschikbaar is.

- 37) *Wordt de vermelding van een link naar de webwinkel van een wijnproducent op het etiket beschouwd als een afzetdoeleinde?*

De vermelding van een webwinkel of de website van een wijnproducent wordt ongetwijfeld beschouwd als een “afzetdoeleinde”.

- 38) *Hoe moet de informatie die via elektronische middelen wordt verstrekt op het etiket worden aangegeven om informatie te geven over de inhoud van de elektronische middelen? Mag de QR-code worden geïdentificeerd met een symbool (bv. de letter “i” bedoeld voor “informatie voor de consument”) of moet deze expliciet met tekst verwijzen naar de verplichte informatie waar de QR-code naar leidt? Zou een formulering te belastend zijn en het risico met zich meebrengen dat de interne markt versnipperd raakt?*

In artikel 13, lid 1, van de voedselinformatieverordening is bepaald dat “verplichte voedselinformatie op een duidelijk zichtbare plaats en in duidelijk leesbare en, zo nodig, onuitwisbare letters moet worden aangebracht. Andere aanduidingen, afbeeldingen of ander materiaal mogen de verplichte informatie in geen geval verbergen, minder zichtbaar maken, aan de aandacht onttrekken of onderbreken”. Als er geen duidelijke verwijzing op het etiket staat naar de inhoud van de informatie die via elektronische middelen wordt verstrekt, kunnen consumenten de aard van de (al dan niet verplichte) informatie in de link moeilijk interpreteren en begrijpen. Dit kan worden beschouwd als verplichte informatie die verborgen, onopvallend en niet gemakkelijk zichtbaar is.

De presentatie van een QR-code moet daarom duidelijk zijn voor de consument wat betreft de inhoud, d.w.z. de verplichte informatie die elektronisch wordt gepresenteerd. Algemene termen of symbolen (zoals een “i”) zijn niet voldoende om aan de vereisten van deze bepaling te voldoen. Wanneer de langs elektronische weg verstrekte informatie (geïdentificeerd aan de hand van bv. een QR-code) bestaat uit de lijst van ingrediënten, moet gebruik worden gemaakt van een titel, zoals bedoeld in artikel 18, lid 1, van de voedselinformatieverordening, op dezelfde manier als momenteel gebruikelijk is voor de papieren etiketten voor andere levensmiddelen (d.w.z. met het woord “ingrediënten”).

Voor de gebruikte termen geldt dezelfde taalregeling als voor de andere verplichte aanduidingen waarnaar wordt verwezen in artikel 119 van de GMO-verordening, d.w.z. de regels die in artikel 121 van de GMO-verordening zijn gedefinieerd als *lex specialis*.

- 39) *Hoe wordt bepaald welke entiteit verantwoordelijk is voor het controleren dat gebruikersgegevens niet worden verzameld of getraceerd, of dat de informatie niet samen met andere informatie met commerciële of afzetdoeleinden wordt gepresenteerd?*

De bepalingen die zijn vervat in artikel 119, leden 4 en 5, van de gewijzigde GMO-verordening tot vaststelling van de voorschriften die van toepassing zijn in gevallen waarin de voedingswaardevermelding en de lijst van ingrediënten elektronisch worden verstrekt, verwijzen naar twee verplichte etiketteringsgegevens voor wijnbouwproducten, zoals gedefinieerd in artikel 119, lid 1, van de GMO-verordening.

In artikel 90 bis van de gewijzigde GMO-verordening wordt verwezen naar de controles en sancties inzake marktvoorschriften. In lid 1 van dat artikel worden de verantwoordelijkheden van de lidstaten vastgesteld met betrekking tot het in de handel brengen van in artikel 119, lid 1, van de GMO-verordening bedoelde producten die niet overeenkomstig de verordening zijn geëtiketteerd. In lid 3 van hetzelfde artikel wordt verwezen naar de controles die de lidstaten moeten verrichten om na te gaan of bepaalde producten, waaronder wijn, voldoen aan de in de GMO-verordening vastgestelde marktvoorschriften.

Daarom moet de controle op de naleving van bovengenoemde bepalingen worden uitgevoerd door dezelfde autoriteiten van de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor de controle op de etikettering en presentatie van wijnbouwproducten.

- 40) *Heeft de consument recht op toegang tot de landingspagina van de QR-code voor een langere periode? Is de Commissie van plan een aanbeveling te doen ten aanzien van hoe lang de QR-code beschikbaar moet zijn na de verkoop van de wijn?*

In artikel 12 van de voedselinformatieverordening staat dat verplichte voedselinformatie beschikbaar moet zijn, en dat deze gemakkelijk toegankelijk moet zijn voor alle levensmiddelen. De verplichte informatie die langs elektronische weg wordt verstrekt (bv. een QR-code) moet toegankelijk blijven op een manier die gelijkwaardig is aan die van de informatie op een fysiek etiket, d.w.z. de informatie moet ten minste beschikbaar zijn gedurende de periode dat die specifieke categorie wijnproduct naar verwachting geschikt blijft voor consumptie in normale bewaaromstandigheden, zodat de consument op elk moment van de verwachte levensduur van het product toegang heeft tot de verplichte informatie. In dit verband is overeenkomstig artikel 8, lid 2, van de voedselinformatieverordening de exploitant van een levensmiddelenbedrijf verantwoordelijk voor de aanwezigheid en de nauwkeurigheid van de voedselinformatie. Bovendien zijn exploitanten van levensmiddelenbedrijven overeenkomstig artikel 8, lid 4, van de voedselinformatieverordening verantwoordelijk voor alle wijzigingen die zij aanbrengen in de bij een levensmiddel gevoegde voedselinformatie.